

Kockázat és tőkepiac a magánbefektetők szemével

Magyarországon az emberek figyelmét a kárpótlás irányította rá a tőkepiacra, a kis-, illetve magánbefektetői aktivitás a kárpótlási jegyek kiosztásával kezdődött; a tulajdonosok a kapott jegyeket értékpapírra, általában részvényre cserélték, de bekapogtattak befektetési alapokhoz is. Az ily módon kisbefektetőkké vált emberek nagy részének az életét nem változtatta meg, hogy értékpapír-tulajdonos lett, a többség megtakarításként kezeli a különféle tőkepiaci instrumentumokat. E széles bázisra jellemző, hogy hosszabb távra fekteti be a kárpótlási jegyek képviselte vagyont, s évente csak egyszer-kétszer hoz döntést a hozammal kapcsolatban.

A kisbefektetők másik része intenzívebben próbál meg élni a lehetőségekkel, ők többnyire nagyobb csomagot, mástól megvásárolt kárpótlási jegyet váltottak át részvényekre, amelyeket aktívan kezdtek el forgatni a tőzsdén. Benke Ákos, a New York Broker Budapest Rt. vezérigazgatója szerint ezek az emberek nagyon gyorsan rájöttek, hogy az árfolyamok napi követése, a gyors döntéshozás hatalmas energiát, mindennapos törődést igényel, és többen feladva addigi életformájukat, professzionális kisbefektetőkké váltak. E réteg azonban lényegesen szűkebb, s a megforgatott pénz tekintetében sem képviselt nagy tömeget.

Azok a kisbefektetők, akik kárpótlási jegy útján kerültek kapcsolatba a tőzsdével, a tavalyi év első feléig csak nyertek befektetéseiken, s a befektetett összeghez képest sok pénzt halmoztak fel. A magyar tőkepiac fejlődésében nagy súllyal esett továbbá latba, hogy a kilencvenes évek elején számos magánbefektető különféle úton-módon összeszedett pénzét, eltitkolt jövedelmét az adóhatóság elől nagy biztonsággal „menekíthette” értékpapírokba, mert – legalábbis a bemutatóra szóló papírok esetében – semmiféle módon nem kellett azonosítaniuk magukat, amikor megbízást adtak a brókercegnék. A kezdeti sikerek rendkívül bizakodóvá tették az kisbefektetőket a tőzsde iránt, mondhatni elbizakodottak lettek az emberek, s ennek látszólagos jogosságát a statisztikák is alátámasztották: abban az időben a tőzsde minden más

megtakarítási formánál nagyobb hozamot biztosított. Minthogy nagyobb mérvű árfolyamzuhanást a magyar tőzsde még nem tapasztalt, a kisbefektetők vakon hittek a brókernek, még új termék esetében is, s olyan kockázatos tranzakciókba is belementek – illetve mennek bele ma is azok, akik még nem veszítették el pénzüket –, mint a határidős ügyletek. A teljes kiábrándulás akkor következhet be, amikor árfolyamcsökkenés esetén a befektető nem lép ki időben, s bízva a rövidesen bekövetkező fellendülésben, elveszti befektetését, vagy még annál is többet.

A kisbefektető és a tőzsde kapcsolatában rendkívül nagy felelőssége van a brókernek, hiszen saját, illetve cége profitérdeke is azt kívánja, hogy ügyfelei megbizának benne, még az esetleges kudarcok sorozata után is. Így egyfajta bizalmi kontaktus alakul ki a befektető és brókere között, hiszen a bróker nem egyszerűen ügyfele pénzét kezeli, hanem – laikus kisbefektetők estén elengedhetetlen módon – tanácsadással is szolgál. Sajnos vannak olyan „brókerek”, akik erre minden professzionális alap nélkül vállalkoznak, s ahelyett, hogy komoly elemzői háttérre támaszkodnának, kósz piaci hírekre alapozzák tanácsaikat.

A kockázatot nem vállaló kisbefektetők az állampapírpiacot veszik célba, s csak a diszkont kincstárjegyig, államkötvényekig merészkednek. Széles bázist alkotnak azok az emberek is, akik amellet, hogy nem nagyon akarnak kockáztatni, nem is igen akarnak foglalkozni a továbbiakban befektetésükkel. E réteg számára az ideális megoldást a befektetési jegy vásárlása jelentheti, hiszen az alapkezelő elvégzi mindazt a

munkát, amit nap mint nap a befektetőnek kellene megcsinálnia, de ha maga csinálná, akkor sem tudna a portfóliómenedzsernél nagyobb profitot elérni. A befektetési alapoknál is van biztonságos, illetve kockázatosabb lehetőség; az előbit az állampapírok, az utóbbit a különféle részvényportfóliók testesítik meg, amelyek biztonságosabbá tételére azonban az alapok általában fedezeti ügyleteket kötnek. Végül van egy olyan kisbefektetői csoport, amely vállal minden kockázatot, utánajárást, s maga dönt részvénytársaságja összeál-

Magyarországon az emberek figyelmét a kárpótlás irányította rá a tőkepiacra, a kis-, illetve magánbefektetői aktivitás a kárpótlási jegyek kiosztásával kezdődött.

Az emberek nagy részének az életét nem változtatta meg, hogy értékpapír-tulajdonos lett.

Ha egy magánbefektető bemegy egy brókerházhoz, a társaságnak nem feladata megvizsgálni, hogy a befektetendő pénz milyen forrásból származik. Az viszont törvényi kötelezettség, hogy a 2 millió forintnál nagyobb készpénzbefizetést vagy -felvételt bizonyos esetekben jelenteni kell a hatóságnak.

ságnak nem feladata megvizsgálni, hogy a befektetendő pénz milyen forrásból származik. Az viszont törvényi kötelezettség, hogy a 2 millió forintnál nagyobb készpénzbefizetést vagy felvételt bizonyos esetekben jelenteni kell a hatóságnak. A brókerház megbízást csak az általa kockázatosnak tartott ügyletek és ügyfelek jelentkezésekor tagadhat meg, például ha az ügyfél arra akarja rávenni a céget, hogy az aktuálistól eltérő árfolyamon adjon vagy vegyen papírokat, vagy ha a cég fizetésteljesítési kockázatot lát.

lításáról, sőt, még határidős ügyletekbe is belemegy. A bróker felelőssége itt a legnagyobb, hiszen ügyfelét tájékoztatnia kell döntése következményeiről. Az a kisbefektető, aki már az elején sok pénzre tett szert, és szakértelme már magasabb szintre emelkedett, a még jövedelmezőbb befektetések érdekében hitelt – úgynevezett Lombard-hitelt – is képes felvenni, mivel befektetése a banki hitelek kamatánál nagyobb hozammal kecsegtet.

Ha egy magánbefektető bemegy egy brókerházhoz, a társa-

Magyarország kedvelt célpontja az intézményi befektetőknek

Az intézményi befektető egy kialakult gazdasági struktúrában meghatározott jogi keretek között mások pénzeit fekteti be hosszabb-rövidebb távra. E réteg fontosságát mutatja, hogy a tőzsdei értékpapírforgalom nagyobb hányadát már Magyarországon is az intézményi befektetők adják – mondja Lotfi Farbod, az ING Baring Értékpapír Rt. vezérigazgatója.

Az intézményi befektetések történelmileg úgy alakultak ki, hogy a biztosítótársaságok, illetve a befektetési bankok, nagy bankcsoportok először áruba és nyersanyagba, később értékpapírokba: vállalati részvényekbe, kötvényekbe fektették az általuk kezelt pénzeket. E tevékenységet az teszi lehetővé, hogy a nemzetgazdaságban – végső soron magánszemélyek jóvoltából – időről-időre, de legtöbbször folyamatosan, megtakarítások, fölös jövedelmek keletkeznek, amelyek hosszabb távra befektethetők.

Az intézményi befektetők kialakulását a harmincas évektől számos jogszabály elősegítette, például azok a törvények, amelyek a befektetési alapok, nyugdíjalapok, biztosítási alapok és egyéb alap típusú befektetési intézmények létrehozását tették lehetővé. Magyarországon az intézményi befektetőknek számos fajtája tevékenykedik, köztük nagybankok, amelyek befektetési portfólióikat főképpen állampapírokból, vállalati

kötvényekből, s kisebb részben, de jelentősen növekvő mértékben vállalati részvényekből válogatják össze. A legnagyobb portfólió-befektetők azonban a biztosítók, amelyek állampapír-, s néhány éve már részvénybefektetéseikkel az intézményi befektetői piac közép-pontjában állnak. A befektetési alapok elég hamar, ám bár csekély összeggel indultak Magyarországon, azonban dinamikus módon nő az általuk kezelt pénzalapok nagysága.

A befektetési alapok között megkülönböztetünk nyílt és zárt végű alapokat; ezek legtöbbször értékpapírokba fektet, noha a zárt végűek között az ingatlanalapokat is meg kell említeni. A különböző jogi formátumok különböző befektetési igényeknek tesznek eleget. Például egy főként részvényekbe fektető zárt végű befektetési alap azzal a megbízatással jön létre, hogy a rendelkezésére bocsátott nagyobb pénzeszköz befektetésekor arra törekedjen, hogy évről évre, de legfőképpen a befektetési mandátuma végén nagy mennyiségű hozamot biztosítson befektetőinek. Ugyanakkor egy nyílt végű befektetési alap – amely azért nyílt végű, mert nagysága bármikor változhat annak függvényében, hogy új befektetők lépnek- vagy régiak lépnek-e – alapvetően azt a célt tűzi ki maga elé, hogy nagyon hatékony, főképpen rövid távú befektetési politikával, a mindenkori igényeknek megfelelően válto-